

EVA

– en inspirationskälla för
medarbetare och patienter

Priset som **årets ledare i omvårdnad** går till Eva Joelsson-Alm, utvecklingssamordnare och intensivvårdssjuksköterska på Södersjukhuset i Stockholm. Enligt juryn förbättrar hon vården tillsammans med andra och utgår från patienternas behov. Allt på ett prestigelöst sätt som inspirerar många i hennes närhet.

Text PIA HELLSING. Foto TOMAS SÖDERGREN

Det är måndag morgon på sjukhuset i mitten av september. Omvårdnadsrådet som består av 15 personer ska ha möte och plötsligt ringer en mobiltelefon. Någon sätter på högtalarfunktionen och lägger telefonen mitt på konferensbordet. Över den raspiga telefonlinjen meddelar Svensk sjuksköterskeförenings jurymedlem Per Enarsson att Eva Joelsson-Alm vunnit priset för årets ledare i omvårdnad. Ingen i församlingen överraskas, bara pristagaren själv som blir helt handfallen.

– Det var nämligen mina kollegor som nominerade mig och det känns fantastiskt. Jag är naturligtvis en otroligt glad, stolt och hedrad pristagare, säger Eva Joelsson-Alm glatt.

Det är inte första gången hon får pris för sitt arbete. 2005 fick hon tillsammans med en kollega ta emot Stockholms läns landstings pris "Gyllene äpplet" för att ha infört en modell för

Eva Joelsson-Alm har inget chefsjobb, men är utsedd till årets omvårdnadsledare. Hon får saker att hända och har kollegornas respekt

etisk reflektion i form av casegrupper på Södersjukhuset. 2012 fick hon återigen samma pris med nya arbetskamrater, den här gången för att de utnämnde oktober till "urinblåsans månad". Eva Joelssons-Alms forskningsområde handlar nämligen om vad som händer när urinblåsan blir alltför uttänjd. Fokus under urinblåsans månad var att genom arbetsplatsträffar och läkarmöten, föreläsningar och kateterverkstäder på kliniskt träningscenter (KTC) öka kunskapen hos vårdpersonalen. Allt för att minska antalet urinvägsinfektioner och övertjäningskador på urinblåsan hos patienterna. Projektet blev en oväntad succé.

– Aldrig har så många kommit på en föreläsning och aldrig har kaoset på KTC varit så stort, fnissar Eva Joelsson-Alm.

Hennes entusiasm och energi går inte att ta fel på. Hon verkar få saker att hända och medarbetarna lyssnar på vad hon säger.

Ledarpriset kanske inte var så oväntat i alla fall?

– Jag har inget chefsjobb men har länge arbetat sjukhusövergripande. Jag tror att folk lyssnar på mig eftersom jag är lugn och trygg i mig själv. Jag har inget behov att bevisa något, säger den 189 centimeter långa sjuksköterskan som också tror att längden gör att hon märks.

Eva Joelsson-Alm växte upp i Skälby utanför Stockholm. Hon hade lätt för sig i skolan, läste på naturlinjen, fick bra slutbetyg och kunde välja vilken utbildning hon ville. Men hon var vänsterradikal och ville ha ett "vanligt" jobb utan hög status. Efter ett sommarjobb som vårdbiträde på Karolinska Universitetssjukhuset väcktes intresset för vården. Valet stod mellan att bli läkare, sjuksköterska, biolog eller att läsa matte på universitetet.

– Jag har aldrig ångrat mitt yrkesval. Jag älskar mitt arbete och dagarna på IVA är fortfarande roligast, säger hon efter 32 år i yrket och de

senaste 19 åren på intensivvården (IVA) på Södersjukhuset.

Eva Joelsson-Alm känner inte något behov av att göra karriär, ändå verkar den komma till henne. Tjänsten som vårdutvecklare med ansvar för kvalitetsarbetet på IVA tog hon sig an med stor entusiasm. Bland annat startade hon ett projekt för att minska ventilatorassocierad pneumoni (VAP). Genom att entusiasmera och få personalen delaktig i förändringsarbetet har de lyckats minska antalet VAP-fall från 38 till dagens fem procent av samtliga patienter som vårdas i respirator mer än två dygn. Även detta projekt har belönats med ett antal priser. En annan hjärtefråga är förbättrad övervakning av vitalparametrar på vårdavdelningar för att i tid kunna upptäcka om en patient försämrats.

– Min drivkraft har alltid varit att göra ett bra jobb. Sjukvården har en tradition av förmynderi och behandlar inte alltid patienterna på ett bra sätt. De som söker vård ska ha en rättvis behandling och vårdpersonalens roll är att lyssna och se hela människan, säger Eva Joelsson-Alm.

Hon talar fort och hennes engagemang går inte att ta miste på. Idag har hon gått över till att jobba som utvecklingsamordnare. Det innebär i praktiken att hon fortfarande driver förbättringsarbeten, men nu för hela kliniken för anestesivård och intensivvård. Den nya tjänsten är ett sätt för kliniken att behålla Eva Joelsson-Alm efter hennes disputation förra året.

Doktorsavhandlingen vilade på sammanlagt fyra studier i ämnet hon ägnat sig åt sedan 2004. Nämligen riskerna med och följderna av en övertänjd urinblåsa och hur det kan undvikas på bästa sätt. När hon började som vårdutvecklare i början av 2000-talet handlade de vanligaste avvikelserapporterna från uppvakningsavdelningen om överfulla urinblåsor. När Eva Joelsson-Alm tittade närmare på problemet upp- ➔

→ täckte hon att det inte fanns några sjukhusövergripande riktlinjer om blåsovervakning.

– Patienter kom in för att operera ett knä och kom ut med en övertänjd urinblåsa med komplikationer för resten av livet. Jag kände ett ansvar att som sjuksköterska göra något åt saken, säger hon men märkte samtidigt att ämnet hade låg status.

– Kiss luktar illa och är ingenting man talar om. Urinblåsan anses inte lika fin som till exempel hjärtat, säger Eva Joelsson-Alm som också upplevde att ämnet hanterades med nonchalans och okunskap.

Det var helt enkelt för få som visste hur lätt det är att få en överfull urinblåsa och hur viktigt det är för patienten att undvika det. För mycket urin i blåsan förstör nämligen dess funktion att kontrahera sig, vilket är nödvändigt när vi ska kissa. Det betyder att ju mer urin som står i blåsan, desto svårare att kissa och större risk för livslånga komplikationer där exempelvis tappning blir den enda utvägen när blåsan ska tömmas.

För att kunna förbättra detta lågstatusämne insåg Eva Joelsson-Alm att det krävdes vetenskapliga fakta. Hennes magisteruppsats som blev färdig 2004 kom således att handla

Den mesta energin lägger hon jobbet men nu tar hon gärna en paus och bjuder maken och de två barnen på en weekend-upplevelse för prispengarna.

om detta och utgjorde grunden till Södersjukhusets riktlinjer kring rutiner för övervakning av urinblåsan. Men det behövdes mer evidens och därför fick även doktorsavhandlingen samma ämne.

– En sjukhusvistelse utgör i sig en risk för patienten att få av en överfylld urinblåsa. Smärta, oro, opiater är några faktorer som kan göra det svårt att kissa. Alla kan drabbas oavsett ålder, kön eller sjukdom, säger Eva Joelsson-Alm som i sina studier intervjuat patienter med klassificerad vårdskada som följd av övertänjd urinblåsa.

Intervjuerna visar att livskvaliteten försämrats hos patienterna vars liv kretsar kring tappningsutrustning och toaletter. De känner sig begränsade i livet och drar sig för att ta sig

ut bland folk. Deras oro är stor och de drabbas av återkommande urinvägsinfektioner med livshotande urosepsis som följd. Även sexualiteten påverkas. Kvinnor känner att de luktar illa och män vittnar om att de tappat sexlusten helt.

– Det är en fullständigt onödig skada som hade kunnat förebyggas med hjälp av bra rutiner, säger Eva Joelsson-Alm vars studier också visat att överfylld urinblåsa är ett problem även före en operation.

Hur ska man då lösa detta problem?

– Mitt tips är att mäta alla patienters urinvolym på akuten och sedan övervaka dem regelbundet under hela sjukhusvistelsen. Det är också viktigt att med hjälp av en scanner kontrollera att patienterna kan tömma sin blåsa ordentligt, säger Eva Joelsson-Alm vars kunskaper nu efterfrågas landet runt.

Utöver föreläsningarna om sin doktorsavhandling och sitt utvecklingsarbete på kliniken undervisar hon sjuksköterskestudenter på Karolinska Institutet. Dessutom leder hon ett antal magisteruppsatser, ST-läkarprojekt och doktorander på kliniken. Hon jobbar också på ett nytt forskningsprojekt som ännu inte är helt sjösatt.

Hur hinner hon med egentligen och har hon några fritidsintressen?

– Ibland syr jag mina egna kläder och det är ganska kul. Jag gillar också att gå i skogen, läsa, resa och träna på Friskis & Svettis. Dansa är roligt, men det är svårt att hitta en danspartner när man är så lång som jag, säger hon och skrattar.

– Nej, det kan låta knäppt men mitt största intresse är mitt jobb. Jag arbetar mycket och vill verkligen göra det. Men det skulle vara jättehärligt att ta en paus och bjuda min man och mina två barn på en weekendupplevelse för prispengarna jag nu fått. 🍷